

مهندس ریاحی شهردار بجنورد

تحقق شهر الکترونیک و شهرداری الکترونیک

شهر الکترونیک یک اختراع و یا یک پیشنهاد نوآورانه نیست بلکه واقعیتی است که بر اساس نیاز جای خود را باز می کند اگر امروز چشم خود را بر نیاز بیندیم فردا باید با پرداخت هزینه بیشتر قدم در اجرای آن بگذاریم

شهر الکترونیک چیست؟

شهر الکترونیک یکی از خاستگاه‌های مدیران شهری و شهروندان در عرضه کردن و مورد استفاده قرار دادن خدمات شهری است. شهر الکترونیک عبارت از شهری است که اداره امور شهروندان شامل خدمات و سرویس‌های دولتی و سازمان‌های بخش خصوصی بصورت برخط (online) و بطور شبانه‌روزی، در هفت روز هفته با کیفیت و ضریب ایمنی بالا با استفاده از ابزار فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای آن انجام می‌شود. یا به عبارت دیگر می‌توان گفت در شهر الکترونیکی تمام خدمات مورد نیاز ساکنان از طریق شبکه‌های اطلاع‌رسانی تامین شود.

به این ترتیب دیگر نیازی به حرکت فیزیکی شهروندان برای دسترسی به خدمات دولت و نهادهای خصوصی نیست. در این شهر الکترونیکی ادارات دیجیتالی جایگزین ادارات فیزیکی می‌شوند و سازمان‌ها و دستگاه‌هایی همچون شهرداری، حمل و نقل عمومی، سازمان آب

اصلاح الگوی مصرف به معنی نهادینه کردن روش صحیح استفاده از منابع کشور است، که موجب ارتقای شاخص‌های زندگی و کاهش هزینه‌ها شده و زمینه ای برای گسترش عدالت است. لذا توصیه مدبرانه رهبر معظم انقلاب ضروری و حیاتی می باشد، برای ایجاد یک تحول اساسی در اقتصاد بیش از هر چیز نیازمند توجه همه جانبه به ایجاد یک عزم ملی، تدوین و تصویب منشور ملی و فرهنگ سازی برای اصلاح الگوی مصرف هستیم.

با توجه به اهمیت اصلاح الگوی مصرف در زمینه های مختلف شهرداریها به دنبال تدوین روشهای نوین خدمات رسانی بوده تا این امر را تحقق بخشد. لذا به نظر ما چند مقوله اساسی به شرح ذیل وجود دارد که در اصلاح الگوی مصرف میتواند بعنوان موضوعات تعیین کننده مورد استفاده مدیران شهری قرار بگیرد:

۱. تحقق شهر الکترونیک و شهرداری الکترونیک

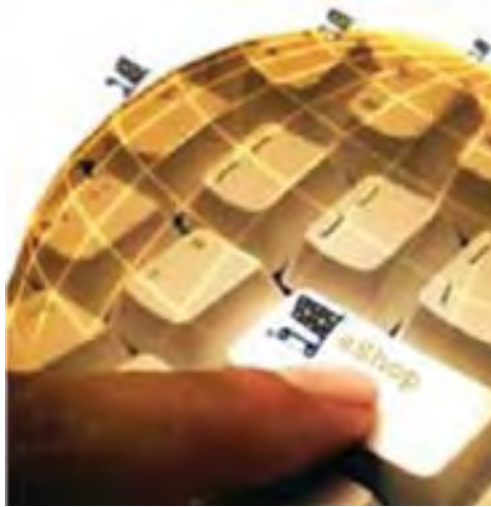
۲. مدیریت جامد پسماند شهری

۳. بوجه ریزی عملیاتی

۴. آموزش نگهداری شهر و ارتقاء فرهنگ شهروندی و مناسب سازی عمران شهری

۵. میحث نوزده آیین نامه سازمان نظام مهندسی کشور

۶. توسعه سیستم حمل و نقل عمومی

با توسعه روزافزون فناوری اطلاعات شهرهای جهان نیز رنگ و بویی جدید به خود گرفته‌اند و بسیاری از شهرها در کشورهای مختلف به شهرهای الکترونیک تبدیل شده‌اند. توسعه این شهرها دستاوردهای بسیاری را برای شهروندان، شهرداریها و دیگر ذینفعان شهر به همراه داشته است. که در اینجا به برخی از مهمترین مزایای شهرداریهای الکترونیک در اصلاح الگوی مصرفی و مدیریت واحد شهری به شرح ذیل است:

ارائه خدمات یک مرحله‌ای به شهروندان

تقلیل دادن تمام فرآیند لازم برای انجام یک کار در شهر به فعالیتهای واحد، همچنین الکترونیک کردن آنها و حذف مراجعه‌های پی‌درپی به شهرداری، ادارات و سازمان‌های مختلف جهت انجام کارها

ارتباط بهتر شهرداری با سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف شهری

ارتباط بهتر شهرداری با سازمان‌ها بصورت الکترونیک، تسهیل امر مکاتبات از طریق اینترنت توسط زیر ساختارهای ایجاد شده توسط شهر الکترونیک

دسترسی ۲۴ ساعته به خدمات شهری

در جریان قرار دادن هر چه سریعتر شهردار و مسئولان شهر نسبت به مشکلات و نواقص موجود شهر به منظور تسریع کشف و رفع عیوب

افزایش مشارکت مردم در اداره شهر

ایجاد حس مشارکت در شهروندان با اعطاء حق اظهار نظر به شهروندان در مورد شهر و همچنین ارتباط مستقیم با شهردار

کاهش ترافیک شهر با توجه به کاربرد اینترنت در

فعالیت‌های شهری شهروندان

کاهش ترافیک شهری با استفاده از اینترنت برای انجام فعالیتهای شهری شهروندان از منزل بدون نیاز به مراجعه فیزیکی به شهرداری، سازمان‌ها و ادارات

منطقه‌ای و... بیشتر خدمات خود را به صورت مجازی و یا با استفاده از امکاناتی که ICT در اختیار آنان قرار می‌دهد به مشترکین و مشتریان خود ارائه می‌دهند.

مزایای شهر الکترونیک در اصلاح و الگوی مصرف

از مزایای اقتصادی پیاده‌سازی طرح شهر الکترونیک می‌توان به کاهش هزینه‌های تردد شهری، افزایش سرمایه‌گذاری در نتیجه گسترش ارتباطات جهانی، صرفه جویی در مصرف سوخت‌های محدود، تسهیل انجام امور اقتصادی به خاطر ۲۴ ساعته بودن ارائه خدمات و... اشاره کرد. کاهش زمان اتلاف شده شهروندان در ترافیک، عرضه بهتر خدمات، توزیع عادلانه‌تر امکانات، کاهش آلودگی محیط زیست، افزایش اشتغال و بهبود مدیریت پایدار شهری از ویژگی‌های اجتماعی شهر الکترونیک است

فعالیت‌های شهر الکترونیک

بسیاری از فعالیت‌هایی که در شهرهای عادی صورت می‌پذیرد قابلیت اجرا در به صورت الکترونیک و در غالب شهرهای الکترونیک را دارا می‌باشد و شاید می‌توان گفت این مجموعه فعالیت‌ها در شهرهای الکترونیک به صورت راحت اجرا می‌گردد. فعالیت‌های انجام گرفته در یک شهر الکترونیک را می‌توان به مجموعه‌هایی تقسیم کرد که بعضی از آنها عبارتند از:

۱. فعالیت‌های بانکی: مثل پرداخت قبوض، برداشت پول از حساب،

انتقال پول و غیره

۲. فعالیت‌های اداری: مثل ثبت اسناد و املاک، درخواست پاسپورت

و امثال آن

۳. فعالیت‌های تجاری: مثل خرید و فروش کالا، موسیقی، فیلم و

مواد غذایی

۴. فعالیت‌های تفریحی: مثل بازی‌های رایانه‌ای، بازدید از موزه‌ها

و پارک‌ها

۵. کسب اطلاعات: اخبار، روزنامه‌ها، نشریات، وضعیت آب و هوا،

ترافیک شهری، ساعات پرواز هواپیماها و...

۶. فعالیت‌های علمی: تحقیق در مورد پروژه‌ها، یافتن مقاله‌ها،

دسترسی به منابع معتبر، کتابخانه‌ها و کتاب‌ها و تالیفات جدید

۷. فعالیت‌های آموزشی: مدرسه، دانشگاه و سایر آموزشگاه‌ها

۸. فعالیت‌های سیاسی: شرکت در انتخابات، اعلام نظر به مجلس

و بخش‌های سیاسی

۹. فعالیت‌های مسافرتی: رزرو بلیط سفر، رزرو هتل و کرایه اتومبیل

۱۰. کاریابی و درخواست کار: آگاهی یافتن از فرصت‌های کاری،

پرکردن فرم درخواست کار، ارسال و گرفتن نتیجه

۱۱. فعالیت‌های درمانی: مراجعه به پزشک، دریافت دستورالعمل‌های

ایمنی و اطلاع از تازه‌های پزشکی

۱۲. فعالیت‌های تصمیم‌گیری: بهترین و خلوت‌ترین مسیر در شهر

برای رسیدن به مقصد، بهترین رستوران برای صرف غذا، بهترین

اماکن تفریحی و سایر بهترین‌ها

کاهش آلودگی هوا با کاهش ترافیک شهری

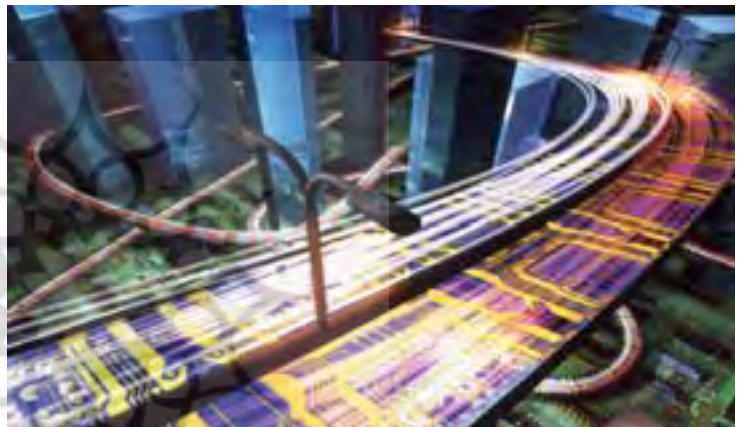
کاهش آلودگی ایجاد شده توسط اتومبیل‌ها در سطح شهر با کاهش ترافیک بوجود آمده در نتیجه افزایش استفاده از اینترنت در انجام فعالیت‌های شهری و ارتباط با شهرداریها

تسریع در برطرف شدن مشکلات ایجاد شده در شهر با ارتباط مستقیم شهردار با شهروندان

آگاه کردن هر چه سریعتر مسئولین از مشکلات شهری و اقدام در جهت رفع آنها بوسیله ارتباط مستقیم شهروندان با شهردار و مسئولین شهر

صرفه جویی در وقت و انرژی

تقلیل دادن دو عامل مصرف وقت و انرژی تا حد زیاد، با افزایش استفاده از اینترنت در انجام الکترونیکی امورات شهرداری و شهری

جلوگیری از سرمایه‌گذاری بیشتر روی روش‌های قدیمی اداره شهر

خودداری کردن از سرمایه‌گذاری بیشتر بر روی روش‌های قدیمی و صورت دادن سرمایه‌گذاری‌های آتی شهر بر مبنای زیرساخت‌های نوین

مدیریت و نظارت واحد شهری

جلوگیری از فعالیت‌های موازی، بی‌نظمی و اختلالات و صورت گرفتن تمام فعالیت‌ها تحت نظارت مدیریت واحد، با توجه به استقرار سیستم‌های یکپارچه در شهرداری الکترونیک

ضرورت های تحقق مدیریت واحد شهری (اجرای بند ب ماده ۱۳۷ برنامه چهارم توسعه)

شهر به مثابه سیستم یکپارچه ای است که باید مدیریت آن نیز یکپارچه باشد و در اینجا میتوان از اصطلاح مدیریت یکپارچه ی شهری « Management Urban Integrated » نیز استفاده کرد چرا که در وهله اول شهرها دارای هویت واحد و یکپارچه اند ، از سوی دیگر مدیریت واحد باعث یکپارچگی و انسجام مدیریت در شهر می شود و سپس مدیریت واحد، صرفه جویی در هزینه های شهری را به دنبال دارد

با توجه به اینکه در حال حاضر هزینه های بالایی به دلیل عدم هماهنگی نهادها و دستگاه های مختلف در مورد فعالیت های مختلف به خصوص در سطح اجرایی صرف می شود و هر ارگان بر اساس برنامه و نیاز خود در شهر فعالیت میکند که ایجاد انسجام و یکپارچگی این ناهماهنگی را از بین برده و باعث کاهش هزینه ها می شود.

از دیگر فواید مدیریت واحد شهری حذف موازی کاری و کاهش تعداد دستگاه های مسوول است که به پیشبرد مدیریت یکپارچه شهری کمک می کند ؛ بر دامنه هماهنگی هم می افزاید .شهرها به خودی خود دارای هویت یکپارچه ای هستند و این بزرگترین دلیل برای ایجاد مدیریت واحد شهری است که وجود این مدیریت باعث وحدت بخشی برنامه ای به عناصر و اجزای مختلف و نیز سازمان های در گیر در توسعه شهری می شود . در مدیریت واحد شهری برنامه ریزی برای شهر هم باید به منظور توسعه ی سازمانی و هم برای توسعه اجتماعی ، فرهنگی و غیره صورت گیرد چرا که این مدیریت وظیفه مدیریت سازمان ، سیستم اجتماعی ، خدماتی ، آموزشی و ... را بر عهده دارد. در مقطع کنونی بنا به دلایل مذکور و وجود شکاف در برنامه ریزی ها و فعالیت ها و همچنین بروز ناهماهنگی میان بخشهای مختلف تصمیم گیر در زمینه امور شهری به عنوان یک نوع ضرورت اجتناب ناپذیر مطرح شود.

کاهش مشکلات خدمات شهری و ناراضیاتی مردم در خصوص دوباره کاری ارگان ها و سازمان ها و تقویت روحیه مشارکت شهروندان در امور شهر درگرو مدیریت واحد شهری است که باید با برنامه هدفمند ایجاد شود . هدف اصلی درخصوص مدیریت واحد شهری ایجاد هماهنگی در فعالیت های اجرایی و شهری مابین نهادهای اجرایی و جلوگیری از دوباره کاری، اسراف، سردرگمی و... است. در واقع تجربه فعالیت چند ساله گذشته شوراهای و به تبع آن شهرداری ها مشخص شد که شهر را نمی توان با قوانین و ساختار سازمانی موجود اداره کرد. در واقع بسیاری که معتقد بودند با تشکیل شوراهای بسیاری از مشکلات شهری برطرف می شود به این نکته واقف شدند که حل مشکلات به وسیله شوراهای و شهرداری غیرممکن است چرا که شوراهای و شهرداری ها برای انجام کوچک ترین فعالیت ها و عملی کردن مصوبات نیازمند همکاری بسیاری از سازمان ها و نهادهای دیگر هستند که در صورت مخالفت و عدم همکاری به معنای واقعی می توان گفت کار شهرداری مختل و به تبع آن موجب ایراد خسارت به شهروندان می شود. با توجه به تجربیات گذشته و مطالعات و بررسی های مختلف مشخص شد که بهترین راه برای برون رفت از شرایط مذکور تحقق مدیریت واحد شهری است که نسبت به تحقق آن اقداماتی به عمل آمده است. در واقع می توان اذعان داشت که مدیریت واحد شهری ایجاد هماهنگی مابین شهرداری ها و شوراهای سایر سازمان ها و نهادهای اجرایی در جهت جلوگیری از اقدامات موازی، اسراف نیرو و پول و ... مثمرتر بود.

مدیریت جامد پسماند شهری

امروزه پسماند تولیدی اعم از (خانگی - بیمارستانی -ویژه و صنعتی و...) تبدیل به یک معضل بزرگ اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و زیست محیطی گردیده است که بایستی در مدیریت آن تلاش و مدیریت لازم

علمی و کاربردی بشود براساس بررسی های انجام شده در کشور ما با سرانه تولیدی (۸۰۰ - ۶۵۰) گرم پسماند خانگی سالانه ۱۸ میلیون تن که تا ۱۵ سال آینده به دو برابر افزایش پیدا خواهد کرد تولید پسماند خانگی میشود که بایستی توجه ویژه ای به این موضوع شده و هرچه سریعتر نسبت به مدیریت علمی آن اقدام شود و در سطح دنیا و بین المللی تلاشهای فراوانی شده است که بمنظور حفظ محیط زیست و رعایت موارد بهداشتی و صرفه جویی اقتصادی جلوگیری از تخریب زمین ها که از محدودیت ویژه ای خصوصاً در اروپای شرقی وجود دارد براساس بررسیهای بعمل آمده علمی تا سالهای ۲۰۲۰ و ۲۰۲۸ نیمی از اروپا بلحاظ افزایش گرمای جو که ناشی از اثر گازهایی گلخانه ای است زیر آب خواهد رفت که امروزه کشورهایی نظیر هلند شهر و نیز ایتالیا متاثر از این پدیده طبیعی میباشند.

با دیوار و زهشکی اطراف کشور هلند و احداث سدهای زیر آبی امکان زندگی را در این کشور و شهر ونیز ایتالیا بطور موقت فراهم نموده اند طبیعی است زمین ارزش بیشتری پیدا خواهد نمود با عنایت به اتفاقات ناگهانی و عجیب در سالهای اخیر بارش برف در تابستان ۱۳۸۵ در فرانسه ویا بارش برف در افریقا مسائلی میباشد که از نظر زیست محیطی بایستی قابل عنایت و توجه علمی باشد بر همین اساس اکثر کشورهای اروپایی و اخیراً آسیایی با برخورداری از تکنولوژی های روز و علمی در این خصوص اقداماتی ارزنده و اجرائی داشته اند و بعضاً توفیق چشمگیری داشته اند و بر همین اساس موسسات بین المللی (C-D-M) و (F-N) و یونیور... در غالب پروتکل کیوتو بلحاظ حفظ محیط زیست داوطلب کمک های بین المللی و ملی بمنظور انجام مطالعات پژوهشی و علمی و اجرائی به کشورها شده اند که فوق العاده موثر بوده است و این موضوع بقدری مهم میباشد که در اروپا یک درصد از درآمد ملی به مدیریت این امر اختصاص می یابد ، خوشبختانه در ایران نیز با تصویب قانون مدیریت پسماند (مصوب سال ۱۳۸۳ مجلس شورای اسلامی) و ابلاغ آئین نامه اجرائی آن در سال ۱۳۸۴ توسط دولت محترم عملاً این مقوله مورد توجه تمامی مراجع ذیربط قرار گرفته و شهرداری بجنورد بلحاظ اهمیت موضوع تصمیم گرفته است که این امر حیاتی را مورد توجه قرار داده و نسبت به مدیریت و ساماندهی آن اقدام نماید که از سال پیش مقدمات کار فراهم گردیده است و خوشبختانه با تامین از منویات و رهنمودهای مقام معظم رهبری در سالجاری بعنوان « اصلاح الگوی مصرف » این امر مهم را نصب العین خویش قرار داده و در تحقق و اجرای این پروژه مهم زیست محیطی با تلاش و شتاب بیشتر انشاء الله با کمک و عنایت دولت محترم مهرورز و عدالت گستر بتوانیم گامی مفید و ارزنده برداریم لذا شهرداری بجنورد با هدف مهار و کنترل (۳۳ میلیون لیتر شیرابه تولیدی سالانه ۲۵۰ هزار تن گاز مخرب گلخانه ای - حذف و کنترل مقدار ۲۵۰۰ تن مواد پلاستیکی و تجزیه ناپذیر جلوگیری از تخریب سالانه (۵ - ۳/۵) هکتار زمین در سال و ایجاد اشتغال مستقیم برای حداقل یک هزار نفر - تولید ۱۵ هزار تن کود آلی کمپوست بمنظور رسیدن به کشاورزی پایدار و کمک شایان به حفاظ از محیط زیست از مقدار ۳۳۲ تن زباله تولیدی در روز در تداوم امور اجرائی پروژه بیوکمپوست با تکنولوژی و یندور (باز) شتاب بیشتری خواهد داد که در صورت تحقق این امر مهم زیست محیطی و آلویستی بمیزان قابل توجهی زباله تولیدی شهروندان معزز با سرانه

(۸۱۸-۶۸۰) گرم در روز در حد (۳۰-۲۵) درصد با فرهنگ سازی و ارائه الگوی مناسب مصرف بمنظور صرفه جوئی و کاهش در سرانه بازیافت شده و بموازات این کار اقتصادی که زیاله رفتی به صفر و حداقل خواهد رسید ، لذا شهرداری در تحقق شعار خویش . شهر سالم) و بعنوان خادم شهروندان که ولی نعمت ، کارگزاران محسوب میشود یک اقدام اقتصادی و اکولوژیستی که در سطح کشور منحصر بفرد و الگو میباشد خواهد شد که امیدواریم بتوانیم در تحقق فرمایشات و پیام پیامبر گونه رهبر معظم انقلاب در ابتدا سال نو گامی مثبت و ایده آل برداریم /س/۱۱/۸۸

بودجه ریزی عملیاتی

یکی از مولفه های اصلاح الگوی مصرف در شهرداریها اجرای بند ۳۲ سیاستهای کلی برنامه پنجم توسعه کشور بوده که صراحتاً قید شده « تبدیل نظام بودجه ریزی کشور به بودجه ریزی عملیاتی» و مطابق آن کلیه دستگاههای اجرائی تا پایان برنامه پنجم مکلف به استقرار بودجه عملیاتی می باشند.

بودجه ریزی عملیاتی فرایندی است که اهداف استراتژیک و بلندمدت را به نحو شفاف به اهداف عملیاتی سالانه سازمان و هزینه های مربوطه پیوند می دهد و با تأکید بر خروجی ها نتایج اقدامات شهرداریها در قالب صرفه جوئی، شفافیت، کارائی و اثربخشی دنبال می شود

در نظام بودجه ریزی در گذشته فرایند بودجه از پایین به بالا بوده است به این طریق که دستگاه اجرائی به دنبال هزینه کردن بیشتر و یا به طریقی هزینه نمودن کل تخصیص دریافتی از سوی معاون برنامه ریزی استانداری بود تا از این طریق هیچ برگشت اعتباری به خزانه نداشته باشد؛ اما باید این موضوع را به خاطر داشته باشیم که منابع محدود و نیاز شهروندان نامحدود می باشد و برنامه ریزی ما باید به نحوی باشد که بیشترین صرفه جویی را در هزینه ها داشته باشیم

مهمترین هدف بودجه ریزی عملیاتی اصلاح مدیریت بخش عمومی و افزایش اثربخشی مخارج این بخش است

ویژگی های اساسی این اصلاح عبارتند از:

الف- ارزیابی پاسخگویی مسئولین دستگاههای اجرائی براساس معیار دستاوردهای فعالیتهای آنان،

تأثیر گذاری آنها در جهت نیل به دستاوردها و بودجه امکاناتی که برای تحقق دستاوردها به مصرف رسیده است

ب- ارزیابی پاسخگویی مدیران دستگاههای اجرائی به مسئولین ذیربط براساس خدماتی که باید ارایه کنند

ج- تضمین و تحکیم پاسخگویی از طریق مبادله موافقتنامه بین مدیران و مسئولین دستگاههای اجرائی

د- دادن اختیارات لازم به مدیران در انتخاب نهاده های لازم برای تولید محصولات و یا ارائه خدمات مورد نظر

ه- ارزیابی مستمر عملکرد مدیران و مینا قراردادن نتایج عملکرد به عنوان یکی معیارهای تخصیص اعتبارات.

لذا بودجه عملیاتی، آخرین تجربه برای بهره مندی حداکثری از منابع درآمدی دولتها برای ارایه خدمات به شهروندان است.

منابع و مآخذ

1. City management : keys to success by: Orville W. powell

2. managing cities : The new urban context by : Patsy Healey

۳. مدیریت شهری - اثر دکتر غلامرضا لطیفی ، انتشارات سازمان شهرداریها و دهیاریها، ۱۳۸۷

۴. مدیریت واحد شهری : موانع و چالش ها - اثر محمد رضا مغازه ، انتشارات نوید شیراز، ۱۳۸۰

۵. شهر الکترونیک ، دکتر علی اکبر

جلالی
۶. کارگاه آموزشی پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس